JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

5 päivänä joulukuuta 1996 *

1. Tribunal d'instance de Lille on esillä olevassa asiassa esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä tietyistä sisäisestä jalostusmenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 1999/85 soveltamista koskevista säännöksistä 24 päivänä marraskuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3677/86 [1] 9 artiklan pätevyydestä.

2. Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Ranskan tulliviranomaiset ja Eridania Beghin-Say SA (jäljempänä Eridania). Saatuaan tarvittavan luvan tullihallinnolta Eridania toi maahan Kuubasta peräisin olevaa raakaa ruokosokeria 11 923 910 kiloa ja asetti sen sisäiseen jalostusmenettelyyn suspensiojärjestelmässä, kuten 22.4.1991 tehdyistä IM5-ilmoituksista nro 257.121 ja 257.122 ilmenee.

3. Eridania päätti myöhemmin sisäisen jalostusmenettelyn käyttämällä vastaavilla tavaroilla korvaamisen järjestelmää, jossa on mahdollista viedä kolmansista maista tuotuja tavaroita vastaavia yhteisötavaroita. Eridania vei siten Dunkerquen satamasta korvaavana tuotteena 11 268 097 kiloa raa'asta juurikassokerista tai juurikassokerista saatua valkoista sokeria. Nämä toimet selviävät 25.4.1991 tehdystä vienti-ilmoituksesta EX3 nro 250.097, 30.4.1991 tehdystä vienti-ilmoituksesta EX3 nro 250.100 ja 12.7.1991 tehdystä vienti-ilmoituksesta EX3 nro 250.153.

4. Useiden tarkastusten jälkeen tullihallinto katsoi 11.12.1991 päivätyssä tiedonannossaan, että Eridania oli syyllistynyt rikkomukseen päättäessään sisäisen jalostusmenettelyn siten, että se vei raa'asta juurikassokerista saatua sokeria korvaten Kuubasta tuodun raa'an ruokosokerin. Tämä rikkomus koski 11 268 097:ää kiloa maasta vietyä kyseistä valkoista sokeria, jonka tullausarvo oli 12 845 630 Ranskan frangia (FRF), ja Eridanialta tällä tavoin maksamatta jääneiden tullien, verojen ja maksujen määrä oli 38 476 561 FRF.

Directeur général des douanes et droits indirects katsoi nimittäin, että asetuksen N:o 3677/86 9 artiklan perusteella sisäisen jalostusmenettelyn suspensiojärjestelmää ei voitu soveltaa esillä olevassa asiassa, koska raaka ruokosokeri ja raaka juurikassokeri eivät kuuluneet samaan tullitariffin alanimikkeeseen. Tästä syystä Directeur général des douanes et droits indirects nosti 4.10.1994 kanteen Eridaniaa vastaan Tribunal

* Alkuperäinen kieli: espanja.

1 — EYVL L 351, s. 1.

d'instance de Lillessä ja vaati tämän velvoittamista maksamaan 38 476 561 FRF maksamatta jääneitä tulleja, veroja ja maksuja. [2]

5. Koska tässä asiassa oli kyse asetuksen N:o 3677/86 9 artiklan pätevyydestä, Tribunal d'instance de Lille katsoi, että asian ratkaisemiseksi oli esitettävä yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kolme ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Onko tiettyjen asetuksen N:o 1999/85 soveltamista koskevien sääntöjen vahvistamisesta 24 päivänä marraskuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen N:o 3677/86 9 artikla pätevä, kun sen mukaan tavaroiden määrittäminen vastaaviksi edellyttää, että kyseiset tavarat kuuluvat samaan tariffin alanimikkeeseen kuin tuontitavarat, vaikka 16 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa perusasetuksessa N:o 1999/85 ei asetetakaan tällaista edellytystä?

2) Onko 24 päivänä marraskuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen N:o 3677/86 9 artikla pätevä, kun sen mukaan tavaroiden määrittäminen vastaaviksi edellyttää, että kyseiset tavarat kuuluvat samaan tariffin alanimikkeeseen kuin tuontitavarat, vaikka tällaisesta edellytyksestä aiheutuukin taloudellisille toimijoille kohtuuttomia seurauksia?

3) Onko 24 päivänä marraskuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen N:o 3677/86 9 artikla pätevä ottaen huomioon luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteet, kun sen mukaan tavaroiden määrittäminen vastaaviksi edellyttää, että kyseiset tavarat kuuluvat samaan tariffin alanimikkeeseen kuin tuontitavarat, vaikka tämän artiklan ja tariffi- ja tullinimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun asetuksen N:o 2658/87 säännösten soveltamisesta yhdessä aiheutui yllättäen 1.1.1988 — ja ainoastaan 1.1.1992 saakka — se, että sisäisessä jalostusmenettelyssä oli mahdotonta korvata juurikassokeria ja ruokosokeria toisillaan vastaavina tavaroina?"

6. Ennen kuin tarkastelen lähemmin näitä ennakkoratkaisukysymyksiä, on esitettävä lyhyesti sisäistä jalostusjärjestelmää koskevat säännökset.

Sisäistä jalostusta koskevaan tullijärjestelmään liittyvä käsittely

7. Esillä olevan asian taustalla olevien tosiseikkojen tapahtuma-aikana säädettiin sisäi-

2 — Ranskan tulliviranomaiset ovat syyttäneet samanlaisista rikkomuksista Société générale sucrièrea, jonka velvoittamista maksamaan maksamatta jääneet tullit, verot ja maksut ne ovat vaatineet tuomioistuimessa. Tämä tulliviranomaisten päätös on kumottu muotovirheen vuoksi 13.9.1996 annetulla Cour d'appel de Paris'n tuomiolla.

sestä jalostusmenettelystä perussäädöksessä eli asetuksessa (ETY) N:o 1999/85, [3] jota kehitettiin edelleen asetuksella N:o 3677/86.

8. Sisäinen jalostus on näiden säännösten mukaan sellainen taloudellisesti vaikuttava tullimenettely, jolla pyritään siihen, että yhteisössä toimivat yritykset voivat helpommin käyttää kolmansista maista tulevia tavaroita vientiin tarkoitettujen tavaroiden valmistuksessa. Sisäisen jalostusmenettelyn perusteella "kolmansista maista tuoduista tavaroista ei peritä tullia, jos niihin kohdistetaan yhteisön alueella tiettyjä käsittely- tai valmistustoimenpiteitä ja jos ne sen jälkeen jälleenviedään korvaavina tuotteina yhteisön alueen ulkopuolelle". [4] Asetuksen N:o 1999/85 1 artiklan 2 kohdassa säädetään kahdesta sisäisestä jalostustavasta,

— yhtäältä suspensiojärjestelmässä, jossa muista kuin yhteisötavaroista ei kanneta tuontitulleja, ja

— toisaalta tullinpalautusjärjestelmässä, jossa kolmansista maista tulevat tavarat luovutetaan vapaaseen liikkeeseen ja jossa näistä tavaroista maksetut tuontitullit palautetaan tai peruutetaan silloin, kun ne jälleenviedään yhteisön tullialueen ulkopuolelle korvaavina tuotteina.

9. Lopuksi suspensiojärjestelmän mukaisessa sisäisessä jalostusmenettelyssä on mahdollista tuoda yhteisön tullialueelle muita kuin yhteisötavaroita noudattamatta vapaaseen liikkeeseen luovuttamista koskevia muodollisuuksia ja maksamatta tuontitulleja, kun tarkoituksena on, että kyseiset tavarat saatetaan sisäiseen jalostukseen ja viedään uudelleen yhteisön ulkopuolelle sen korvaavan tuotteen osana, joka saadaan näistä toiminnoista. Koska ulkomainen tavara ei ole kaupankäynnin kohteena yhteisössä, on johdonmukaista, että se vapautetaan tuontitulleista, jotta edistettäisiin sitä, että yhteisössä toimiva yritys voi jalostaa tällaisen tavaran paremmilla kilpailuedellytyksillä tarkoituksena viedä se myöhemmin kolmansiin maihin. [5]

10. Sisäinen jalostus on poikkeus siitä yleisestä säännöstä, jonka mukaan kolmansista maista yhteisön tullialueelle tuotavat tavarat on luovutettava vapaaseen liikkeeseen ja niistä on maksettava tuontitulleja. Tämän vuoksi sovellettaessa tätä tullimenettelyä,

3 — Sisäisestä jalostusmenettelystä 16 päivänä heinäkuuta 1985 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1999/85 (EYVL 188, s. 1).

4 — Asia C-437/93, Temic Telefunken, tuomio 29.6.1995 (Kok. 1995, s. I-1687, 19 kohta).

5 — Yksityiskohtaisemman sisäistä jalostusmenettelyä koskevan selvityksen osalta ks. mm. Baumann, U. 1984: Le régime douanier du perfectionnement actif. — Revue du marché commun, nro 280, s. 406; Berr, C.-J. ja Tremeau, H. 1992: Le droit douanier. Economica, Paris; Durand, J.-F. 1995: Régimes douaniers économiques. Régimes de transformation à l'importation. — Juris-classeur Europe, nide 542.

jonka tarkoituksena on vahvistaa yhteisössä toimivien yritysten vientikapasiteettia, edellytetään, että sen jäsenvaltion tulliviranomaiset, jossa jalostustoiminnot toteutetaan, antavat luvan menettelyyn. Asetuksen N:o 1999/85 5 ja 6 artiklan mukaan tämä lupa myönnetään, jos tarvittavat taloudelliset edellytykset täyttyvät eli jos sisäisellä jalostuksella voidaan luoda hyvät edellytykset korvaavien tuotteiden viennille vahingoittamatta yhteisössä toimivien valmistajien olennaisia etuja.

Sisäinen jalostusmenettely päätetään tavallisesti viemällä korvaavat tuotteet tullivalvonnassa yhteisön tullialueen ulkopuolelle tai silloin, kun muut asetuksen N:o 1999/85 18 artiklan mukaiset edellytykset täyttyvät.

11. Sisäisessä jalostusmenettelyssä jalostustoiminnot kohdistuvat muihin kuin yhteisötavaroihin tarkoituksena valmistaa niistä korvaavia tuotteita, jotka jälleenviedään yhteisön tullialueelta. Pääsääntö on siten samanlaisilla tuotteilla korvaaminen. Asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 1 kohdassa sallitaan kuitenkin poikkeuksellisesti korvaaminen vastaavilla tavaroilla seuraavasti:

"1. Silloin kun 2 kohdassa tarkoitetut edellytykset täyttyvät ja jollei 4 kohdan säännöksistä muuta johdu, tulliviranomainen antaa luvan siihen, että

a) korvaavat tuotteet saadaan vastaavista tavaroista;

— —."

Vastaavilla tavaroilla tarkoitetaan asetuksen N:o 1999/85 1 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaan "sellaisia yhteisötavaroita, joita käytetään tuontitavaroiden asemasta korvaavien tuotteiden valmistamiseen." Vastaavilla tavaroilla korvaamisen järjestelmällä sallitaan siten vastaavien yhteisötavaroiden jälleenvienti sisäisessä jalostusmenettelyssä kolmansista maista tuotujen tuotteiden asemasta. Tämä vastaavilla tavaroilla korvaaminen on poikkeus, jonka tarkoituksena on estää se, että yhteisössä toimivien yritysten olisi ylläpidettävä erillisiä tuotantolinjoja muita kuin yhteisötavaroita varten valmistettaessa näistä tavaroista korvaavia tuotteita silloin, kun yritykset käyttävät samanlaisia yhteisötuotteita. Lisäksi tämän asetuksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa sallitaan vastaavilla tavaroilla korvaaminen jälleenviemällä ennakolta yhteisötavaroita.

Koska vastaavilla tavaroilla korvaaminen on poikkeus, asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 4 kohdan mukaan voidaan toteuttaa toimenpiteitä vastaavilla tavaroilla korvaamisen kieltämiseksi tai rajoittamiseksi.

12. Jotta yhteisötavaroita voidaan pitää vastaavina kuin sisäisessä jalostusmenettelyssä tuotuja tavaroita, asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdassa säädetään, että "— — niiden laadun ja ominaisuuksien on oltava samat kuin tuontitavaroilla".

13. Tarkoituksena täsmentää vastaavilla tavaroilla korvaamista koskevia edellytyksiä säädetään asetuksen N:o 3677/86 9 artiklassa, jonka pätevyydestä on tässä asiassa esitetty ennakkoratkaisukysymys, seuraavaa:

"Jotta vastaavilla tavaroilla korvaaminen tai ennakkovienti on mahdollista, vastaavien tavaroiden on kuuluttava samaan tullitariffin alanimikkeeseen ja niiden kaupallisen laadun ja teknisten ominaisuuksien on oltava samat kuin tuontitavaroilla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan soveltamista."

Näin ollen asetuksen N:o 3677/86 9 artiklassa täsmennetään asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdan sisältöä seuraavilla kahdella tavalla: yhtäältä todetaan, että laadulla tarkoitetaan kaupallista laatua ja ominaisuuksilla teknisiä ominaisuuksia, ja toisaalta, että vastaavien tavaroiden on kuuluttava samaan tullitariffin alanimikkeeseen.

14. Asetus N:o 1999/85 ja asetus N:o 3677/86 tulivat voimaan 1.1.1987, ja koska ruokosokeri ja juurikassokeri luokiteltiin samaan alanimikkeeseen, [6] korvaaminen niiden välillä oli mahdollista sisäisessä jalostusmenettelyssä. Tilanne muuttui kuitenkin 1.1.1988, kun uusi tariffi- ja tilastonimikkeistö tuli voimaan. Kyseisestä nimikkeistöstä käytetään nimitystä yhdistetty nimikkeistö, ja se on otettu käyttöön asetuksella (ETY) N:o 2658/87, [7] joka annettiin harmonoidusta tavarankuvaus- ja -koodausjärjestelmästä 14.6.1983 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen soveltamiseksi; yhteisö liittyi yleissopimukseen päätöksellä 87/369/ETY. [8] Yhdistetyssä nimikkeistössä ruokosokeri ja juurikassokeri joutuivat kahteen eri alanimikkeeseen (koodit CN 1701 11 10 ja CN 1701 12 10). Tämän nimikemuutoksen seurauksena sisäisessä jalostusmenettelyssä ruokosokeria ja juurikassokeria ei ollut enää mahdollista korvata toisillaan vastaavina tuotteina.

6 — Tuotteet kuuluivat samaan alanimikkeeseen yhteisestä tullitariffista 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 950/68 (EYVL L 172, s. 1) käyttöön otetun luokittelun perusteella.

7 — Tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista 23 päivänä heinäkuuta 1987 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2658/87 (EYVL L 256, s. 1).

8 — Harmonoidusta tavarankuvaus- ja -koodausjärjestelmästä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen ja sitä muuttavan pöytäkirjan tekemisestä 7 päivänä huhtikuuta 1987 tehty neuvoston päätös (ETY) N:o 87/369 (EYVL L 198, s. 1).

15. Asetusta N:o 3677/86 muutettiin monta kertaa, kunnes se konsolidoitiin 1.10.1991 voimaan tulleella asetuksella (ETY) N:o 2228/91. [9] Tämän asetuksen 9 artiklassa asetetaan vastaavilla tavaroilla korvaamista varten edelleen samat edellytykset, eli kuuluminen samaan CN-koodiin sekä sama kaupallinen laatu ja samat tekniset ominaisuudet. Mainitun asetuksen 11 artiklassa säädetään kuitenkin, että tiettyjen liitteessä IV tarkoitettujen tavaroiden, kuten esimerkiksi riisin, korvaamisesta vastaavilla tavaroilla annetaan mainitussa liitteessä erityissäännöksiä.

16. Asetusta N:o 2228/91 muutettiin myöhemmin asetuksella (ETY) N:o 3709/92, [10] jonka 1 artiklan 6 kohdalla muutettiin mainittua liitettä IV seuraavasti:

"3. Sokeri

Korvaaminen vastaavilla tavaroilla on sallittua koodin CN 1701 11 90 raa'an ruokosokerin ja koodin CN 1701 12 90 raa'an juurikassokerin välillä."

Tämän taannehtivasti 1.1.1992 lukien sovellettavan poikkeuksen mukaan on sisäisessä jalostusmenettelyssä jälleen mahdollista korvata ruokosokeri ja juurikassokeri toisillaan vastaavina tuotteina.

17. Tämä tilanne on ollut voimassa 1.1.1994 alkaen, jolloin yhteisön tullikoodeksi [11] ja sen soveltamissäännökset tulivat voimaan. Mainitun koodeksin 115 artiklassa toistetaan nimittäin sanatarkasti asetuksen N:o 1999/85 vastaavilla tavaroilla korvaamista koskeva 2 artikla, ja asetuksen (ETY) N:o 2454/93 [12] 569 artiklassa puolestaan pysytetään voimassa asetuksen N:o 3677/86 9 artiklan kolme edellytystä — tullinimikkeeseen luokittelu, tekniset ominaisuudet ja kaupallinen laatu —, samalla kun liitteessä 78 sallitaan poikkeuksellisesti ruokosokerin ja juurikassokerin korvaaminen toisillaan vastaavina tavaroina, vaikka ne eivät kuulukaan samaan CN-koodiin; kyseessä on asetuksella N:o 3709/92 käyttöön otettu poikkeus.

Ennakkoratkaisukysymykset

18. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee kolmella ennakkoratkaisukysymyksellään, onko mahdollisesti asetuksen N:o 3677/86 9 artikla ristiriidassa normihierarkia- ja suhteellisuusperiaatteiden sekä luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden kanssa, koska siinä otetaan käyttöön sellainen lisäedellytys — kuuluminen samaan

9 — Tietyistä sisäisestä jalostusmenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 1999/85 soveltamista koskevista säännöksistä 26 päivänä kesäkuuta 1991 annettu komission asetus (ETY) N:o 2228/91 (EYVL L 210, s. 1).

10 — Tietyistä sisäisestä jalostusmenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1999/85 soveltamista koskevista säännöksistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2228/91 muuttamisesta 21 päivänä joulukuuta 1992 annettu komission asetus (ETY) N:o 3709/92 (EYVL L 378, s. 6).

11 — Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1).

12 — Tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annettu komission asetus (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1).

alanimikkeeseen —, josta ei ole nimenomaisesti säädetty asetuksessa N:o 1999/85, jotta korvaaminen vastaavilla tuotteilla sisäisessä jalostusmenettelyssä olisi mahdollista.

Ensimmäinen kysymys

19. Tällä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin haluaa tietää, onko asetuksen N:o 3677/86 9 artikla pätevä siitä huolimatta, että siinä asetetaan vastaavilla tavaroilla korvaamista varten sellainen lisäedellytys — kuuluminen samaan alanimikkeeseen —, jota ei ole asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdassa. Tribunal d'instance de Lille katsoo, että tämän seikan vuoksi voidaan olettaa, että normihierarkiaperiaatetta on loukattu ja että mainittu 9 artikla on pätemätön.

20. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusasetuksiin on sisällyttävä olennaiset seikat säännellystä alasta ilman, että olisi kuitenkaan tarpeen säätää kaikista yksityiskohdista, joista voidaan säätää täytäntöönpanosäännöksin. "Täytäntöönpanoasetuksessa — — on kuitenkin — — otettava huomioon — — perusasetuksessa vahvistetut asian olennaiset seikat." [13] "Täytäntöönpanoasetuksesta on samoin annettava perusasetuksen kanssa yhteensoveltuva tulkinta, jos se on mahdollista." [14]

Nämä toteamukset eivät merkitse sitä, ettei yhteisön toimielimillä olisi lainkaan harkintavaltaa täytäntöönpanosäännöksiä antaessaan. Soveltamissäännöksillä voidaan nimittäin yksilöidä, täsmentää ja kehittää edelleen perussäädöksen sääntöjä edellyttäen, että niissä vahvistettuja olennaisia seikkoja ja tavoitteita noudatetaan. [15]

21. Tässä asiassa on kiistatonta, että asetuksen N:o 1999/85 ja asetuksen N:o 3677/86 välisessä suhteessa on kyse perussäädöksen ja soveltamissäädöksen välisestä suhteesta. [16] Tällainen päätelmä voidaan täysin selvästi tehdä seuraavien seikkojen perusteella:

— asetus N:o 1999/85 on asetuksen N:o 3677/86 johdanto-osan perusteluiden mukaan sen oikeudellinen perusta;

13 — Asia 46/86, Romkes, tuomio 16.6.1987 (Kok. 1987, s. 2671, 16 kohta); asia C-417/93, parlamentti v. neuvosto, tuomio 10.5.1995 (Kok. 1995, s. I-1185, 30 kohta) ja asia C-156/93, parlamentti v. komissio, tuomio 13.7.1995 (Kok. 1995, s. I-2019, 18 kohta).

14 — Asia C-90/92, Dr. Tretter, tuomio 24.6.1993 (Kok. 1993, s. I-3569, 11 kohta) ja asia C-61/94, komissio v. Saksa, tuomio 10.9.1996 (Kok. 1996, s. I-3989, 52 kohta).

15 — Ks. asia 23/75, Rey Soda, tuomio 30.10.1975 (Kok. 1975, s. 1279, 10—14 kohta) ja asia 230/78, Eridania, tuomio 27.9.1979 (Kok. 1979, s. 2749, 7 ja 8 kohta).

16 — Asia C-291/91, TVU, tuomio 11.2.1993 (Kok. 1993, s. I-579, julkisasiamies Van Gervenin ratkaisuehdotuksen 7 kohta).

— asetus N:o 3677/86 on annettu asetuksen N:o 1999/85 31 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti;

— asetuksen N:o 3677/86 1 artiklan 1 kohdassa määritellään nimenomaisesti asetus N:o 1999/85 perusasetukseksi, ja sen nimikkeessäkin todetaan sen sisältävän tiettyjä asetuksen N:o 1999/85 soveltamista koskevia säännöksiä.

22. Kun asetuksen N:o 3677/86 9 artiklassa määritellään vastaavilla tavaroilla korvaamista koskevat edellytykset sisäisessä jalostusmenettelyssä, on näin ollen noudatettava asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdassa vahvistettuja olennaisia seikkoja, jotka liittyvät tavaroiden samanlaisuuden määrittelyyn. Asetuksen N:o 3677/86 9 artiklassa täsmennetään asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohtaa kahdella tavalla: siinä todetaan yhtäältä, että laadulla tarkoitetaan kaupallista laatua ja ominaisuuksilla teknisiä ominaisuuksia, ja toisaalta, että vastaavien tavaroiden on kuuluttava samaan yhteisen tullitariffin alanimikkeeseen. Ensimmäisellä täsmennyksellä kehitetään täysin pätevästi asetuksen N:o 1999/85 säännöstä edelleen, eikä tämä seikka ole nyt käsiteltävän asian kohteena. Kuitenkin 9 artiklassa olevan toisen täsmennyksen osalta — tavaroiden kuuluminen samaan tullitariffin alanimikkeeseen — kysytään tässä asiassa sitä, onko kyseessä hyväksyttävä, asetusta N:o 1999/85 koskeva täsmennys vai päinvastoin sellainen lisäedellytys, joka tässä 9 artiklassa on asetettu vastaavilla tavaroilla korvaamista varten ja jota ei ole asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdassa.

23. Eridania katsoo huomautuksissaan, että vaatimus, jonka mukaan tavaroiden on kuuluttava samaan tullitariffin alanimikkeeseen, on uusi edellytys, joka on lisätty perusteettomasti (ex nihilo) 9 artiklalla, eikä sitä voida tulkita asetuksessa N:o 1999/85 vahvistettujen tavaroiden laatua ja ominaisuuksia koskevien niiden edellytysten täsmennykseksi, joiden perusteella vastaavilla tavaroilla korvaaminen on mahdollista. Lisäksi tariffiluokittelua koskeva edellytys on Eridanian mukaan rajoittavampi kuin tavaroiden laatua ja ominaisuuksia koskevat edellytykset, koska tariffiluokittelu toteutetaan, jotta tavaroille voitaisiin määritellä tuontitullit ja jotta tavaroiden kulkua voitaisiin valvoa tilastointitarkoituksessa. Sitä vastoin tavaroiden laatua ja ominaisuuksia koskevat edellytykset ovat taloudellisia, ja ne ovat yhteensopivia sisäisen jalostusmenettelyn tavoitteen kanssa.

Ranskan hallitus katsoo myös, että asetuksen N:o 3677/86 9 artikla on pätemätön, koska sillä otetaan vastaavilla tavaroilla korvaamista varten käyttöön tavaroiden kuulumista samaan tullitariffin alanimikkeeseen koskeva edellytys, joka on lisäedellytys asetuksessa N:o 1999/85 jo mainittujen edellytysten lisäksi.

24. Mielestäni Eridanian ja Ranskan hallituksen asetuksen N:o 3677/86 9 artiklan pätemättömyyden tueksi esittämiä väitteitä, joiden mukaan normihierarkiaperiaatetta on loukattu, ei voida hyväksyä. Katson nimittäin, että mainitulla 9 artiklalla täsmennetään ja yksilöidään asetuksessa N:o 1999/85 vahvistettuja edellytyksiä vastaavilla tavaroilla korvaamista varten siten, että viimeksi mainitussa asetuksessa vahvistettuja olennaisia seikkoja noudatetaan ja ettei sen harkintavallan rajoja ylitetä, joka yhteisön toimielimillä on täytäntöönpanosäädöksiä antaessaan. Mielestäni 9 artiklassa kiistattomasti hyväksytään tämä tulkinta, jolla saatetaan tämä artikla yhteensopivaksi [17] asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdan kanssa, ja perustelen tätä tehtyäni ensin kaksi alkuhuomautusta.

25. Tarkasteltaessa asetuksen N:o 3677/86 9 artiklan mahdollista pätemättömyyttä on otettava huomioon, että yhteisön säädöksen lainmukaisuutta on arvioitava sen antamisajankohtana vallinneen tilanteen eikä myöhemmin sattuneiden seikkojen ja olosuhteiden perusteella. [18] Lisäksi yhteisön normatiivisen säännöksen pätevyyttä on arvioitava yleisesti eikä tietylle talouden alalle tai suppealle taloudellisten toimijoiden ryhmälle aiheutuneiden vaikutusten perusteella.

Tässä asiassa ensimmäinen täsmennys merkitsee sitä, että mainitun 9 artiklan pätevyyttä on arvioitava ottamalla huomioon säännöksen antamisajankohtana vallinnut tilanne eikä niiden seurausten perusteella, joita aiheutui asetuksella N:o 2658/87 toteutetusta tullinimikkeistön muutoksesta tämän säännöksen soveltamisesta sisäiseen jalostukseen ruokosokerin ja juurikassokerin välillä. Toinen täsmennys edellyttää, että 9 artiklan pätevyyttä on arvioitava ottamalla huomioon kaikki talouden alat eikä ainoastaan sen vaikutuksia sisäiseen jalostukseen sokeria koskevalla erityisalalla.

26. Keskityn näiden huomautusten jälkeen selvittämään seikkoja, joilla voidaan perustella asetuksen N:o 3677/86 9 artiklan pätevyyttä.

27. Katson ensinnäkin, että edellytyksellä tavaroiden kuulumisesta samaan tullitariffin alanimikkeeseen täsmennetään ja kehitetään edelleen teknisiä ominaisuuksia ja kaupallista laatua koskevia edellytyksiä. Tariffiluokittelua koskevaa edellytystä käytettäessä tulliviranomaisilla on nimittäin käytössään selvä ja yksiselitteinen peruste, jota on helppo käyttää ja jonka avulla voidaan määritellä tuontitavaran ja sellaisen korvaavan tuotteen valmistuksessa käytetyn yhteisötavaran vastaavuus, joka jälleenviedään yhteisön ulkopuolelle sisäisessä jalostusmenettelyssä. Se, että yhteisön lainsäätäjä on ottanut käyttöön tämän edellytyksen, vaikuttaa johdonmukaiselta, koska koko tullinimikkeistöön sisältyy tavaraluettelo, joka on pääasiallisesti laadittu ottaen huomioon kyseisten tavaroiden ominaispiirteet, koostumus ja käyttötarkoitus. [19] Lisäksi tullitariffiin sisältyy sääntöjä, jotka

17 — Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä annetaan etusija sellaiselle täytäntöönpanosäädösten tulkinnalle, jolla ne saatetaan perussäädösten kanssa yhteensopiviksi. Viittaan edellä alaviitteessä 13 mainittuihin asioihin.

18 — Ks. mm. asia 40/72, Schroeder, tuomio 7.2.1973 (Kok. 1973, s. 125, 14 kohta) ja yhdistetyt asiat 9/71 ja 11/71, Compagnie d'approvisionnement, de transport et de crédit et Grands Moulins de Paris v. komissio, tuomio 13.6.1972 (Kok. 1972, s. 391, 39 kohta).

19 — Ks. alaviitteessä 5 mainittu Berr, C.-J. ja Tremeau, H., s. 119.

helpottavat tavaroiden luokittelua asianmukaiseen tullinimikkeeseen tai alanimikkeeseen.

Näin ollen käytettäessä tariffiluokittelua apuna täsmennetään tavaroiden ominaisuuksia ja laatua koskevia edellytyksiä, jotta helpotettaisiin edellytysten käytännön soveltamista asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdan tarkoituksen mukaisesti eli pyrkimällä estämään vastaavilla tavaroilla korvaamisen väärinkäyttö siten, että tällaisessa korvaamisessa edellytetään tuontitavaran ja sen vastaavan yhteisötavaran olevan samanlaisia, joka viedään yhteisöstä korvaavan tuotteen osana.

28. Toiseksi on todettava, että sisäinen jalostusmenettely on poikkeus vapaaseen liikkeeseen luovuttamista ja tuontitullien maksamista koskevasta yleisestä säännöstä, jota sovelletaan yhteisön tullialueelle kolmansista maista tuotuihin tavaroihin, ja vastaavilla tavaroilla korvaaminen on puolestaan poikkeus samanlaisilla tavaroilla korvaamista koskevasta yleisestä säännöstä, jota sovelletaan sisäisessä jalostusmenettelyssä. Tällä seikalla voidaan kiistämättä perustella sitä, että vastaavilla tavaroilla korvaamiseen sovelletaan sellaisia edellytyksiä, joilla on mahdollista turvata aukoton soveltaminen. Tässä mielessä katson, että samaan tullitariffin alanimikkeeseen kuuluminen on käytännössä ainoa mahdollisuus sellaiseksi objektiiviseksi perusteeksi, jolla voidaan määritellä, onko yhteisötavaroilla ja tuontitavaroilla samat tekniset ominaisuudet ja sama kaupallinen laatu eli ovatko ne riittävästi samankaltaisia, jotta vastaavilla tavaroilla korvaaminen on mahdollista. Jos tariffiluokittelua ei käytettäisi apuna, tulliviranomaisten olisi erittäin vaikea määritellä kussakin tapauksessa tuontitavaran ja yhteisötavaran vastaavuus.

29. Kolmanneksi on todettava, että asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 4 kohdan mukaan voidaan toteuttaa toimenpiteitä vastaavilla tavaroilla korvaamisen kieltämiseksi tai rajoittamiseksi 31 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti. Vastaavilla tavaroilla korvaamista voidaan rajoittaa myös muussa yhteisön säännöksessä. Tässä asiassa vastaavilla tavaroilla korvaaminen ei ollut enää mahdollista ruokosokerin ja juurikassokerin välillä asetuksella N:o 2658/87 toteutetun tullinimikkeistön muutoksen johdosta.

Kun asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 4 kohdassa annetaan lisäksi yhteisön toimielimille runsaasti harkintavaltaa niiden antaessa soveltamissäännöksiä, joiden tarkoituksena on kieltää tai rajoittaa vastaavilla tavaroilla korvaamista, sitä suuremmalla syyllä näiden toimielinten täytäntöönpanovallan on käsitettävä mahdollisuus yksilöidä asetuksessa

N:o 1999/85 asetettuja edellytyksiä määriteltäessä tuontitavaran ja korvaavana tuotteena viedyn yhteisötavaran välinen vastaavuus.

30. Lopuksi voidaan systemaattisella ja historiallisella tulkinnalla tehdä päätelmä, jonka mukaan tariffiluokittelua koskevaa perustetta on käytetty ja käytetään yleisesti yhteisön tullisäännöstössä määriteltäessä tavaroiden samanlaisuus tai vastaavuus.

31. Kun on kyse taloudellisista edellytyksistä sisäisessä jalostusmenettelyssä, määriteltäessä sitä ovatko yhteisössä tuotetut tavarat verrattavissa tuontitavaroihin, asetuksen N:o 3677/86 5 artiklan 2 kohdassa käytetään *siten samoja edellytyksiä kuin* 9 artiklassa *eli* tariffiluokittelua, kaupallista laatua ja teknisiä ominaisuuksia. Asetuksen N:o 2454/93 552 artiklassa noudatetaan samaa menetelmää.

32. Säänneltäessä ennen asetuksen N:o 1999/85 antamista sisäistä jalostusmenettelyä vastaavina korvaavina tuotteina voitiin direktiivin 69/73/ETY [20] 24 artiklan mukaan käyttää sellaisten "tavaroiden, joiden laji, laatu ja tekniset ominaisuudet ovat samat", käsittelyssä saatuja korvaavia tuotteita. Direktiivin 75/349/ETY [21] 2 artiklan 2 kohdassa puolestaan säädettiin, että "korvaavien tavaroiden on kuuluttava samaan tullitariffin alanimikkeeseen ja niillä on oltava sama kaupallinen laatu ja samat tekniset ominaisuudet kuin tuontituotteilla".

Asetuksen N:o 1999/85 jälkeisissä sisäistä jalostusmenettelyä koskevissa sääntelyissä viitataan edelleen tariffiluokittelua koskevaan edellytykseen. Näin tehdään asetuksen N:o 2228/91 10 artiklassa ja asetuksen N:o 2454/93 569 artiklassa, joissa täsmennetään yhteisön tullikoodeksin 115 artiklaa, joka vastaa sanamuodoltaan asetuksen N:o 1999/85 2 artiklaa.

33. Tariffiluokittelua koskevaa edellytystä on käytetty ja käytetään myös tullijärjestelmän ulkoisessa jalostusmenettelyssä, jossa on kyseessä vastakkainen tilanne kuin sisäisessä jalostusmenettelyssä. Ulkoisessa jalostusmenettelyssä voidaan viedä maasta väliaikaisesti yhteisötavaroita niiden jalostamiseksi ja vapaaseen liikkeeseen luovuttamiseksi siten, että näistä toiminnoista syntyvät tuotteet vapautetaan tuontitulleista kokonaan tai osittain. [22] Ulkoisessa jalostuksessa pääsääntö on korvaaminen samanlaisilla tuotteilla, koska

20 — Sisäistä jalostusmenettelyä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta 4 päivänä maaliskuuta 1969 annettu neuvoston direktiivi (EYVL L 58, s. 1).

21 — Vastaavilla tavaroilla korvaamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja ennakkoviennistä sisäisessä jalostusmenettelyssä 26 päivänä toukokuuta 1975 annettu komission direktiivi 75/349/ETY (EYVL L 156, s. 25).

22 — Ks. Durand J.-F.: Régimes douaniers économiques. Régimes de transformation à l'exportation, Juris-classeur Europe, nide 543, 1995.

yhteisön ulkopuolelle väliaikaisesti viedystä yhteisötavarasta jalostettu tuote jälleentuodaan maahan. Yhteisön säännöstön mukaan korvaaminen vastaavilla tuotteilla on kuitenkin poikkeuksellisesti mahdollista vakiovaihtojärjestelmässä. Tällaisessa tilanteessa jalostettu tuote korvataan kolmannesta maasta tuodulla tuotteella, josta käytetään nimitystä "korvaava tuote". Jotta tämä vakiovaihto on mahdollinen, asetuksen N:o 2473/86 [23] 19 artiklassa ja myöhemmin yhteisön tullikoodeksin 155 artiklassa korostetaan, että väliaikaisesti viedyn yhteisötavaran ja korvaavan tuotteen "on kuuluttava samaan tullinimikkeeseen sekä edustettava samaa kaupallista laatua ja samoja teknisiä ominaisuuksia".

34. Kuten voidaan todeta, tariffiluokittelua koskeva edellytys mainitaan suoraan perussäädöksissä, joissa säännellään vakiovaihtojärjestelmän mukaista ulkoista jalostusmenetelmää. Tämä lainsäädäntömenetelmä on kiistämättä asianmukaisempi kuin sisäisessä jalostusmenettelyssä käytetty, ja sillä vältetään tässä asiassa kansallisen tuomioistuimen esittämien kysymysten kaltaiset kysymykset. Näin ollen tämän tariffiluokittelua koskevan edellytyksen sisällyttäminen ulkoista jalostusta koskeviin perussäädöksiin vahvistaa sen, että vastaavilla tavaroilla korvaamisen hyväksymisedellytysten täsmentäminen asetuksen N:o 3677/86 9 artiklalla on asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdan mukainen, koska näiden kahden taloudellisesti vaikuttavan tullimenetelmän välisellä samankaltaisuudella voidaan perustella sitä, että käytetään samanlaisia edellytyksiä yhteisötavaroiden ja tuontitavaroiden vastaavuuden määrittämiseksi. Sisäisen jalostuksen osalta yhteisön lainsäätäjä päätti antaa perussäädöksessä lyhyen määritelmän vastaavilla tavaroilla korvaamisen edellytyksistä sekä täsmentää ja kehittää edelleen näitä edellytyksiä asetuksen N:o 1999/85 9 artiklassa, kun taas ulkoisen jalostuksen osalta näistä edellytyksistä säädettiin suoraan perussäädöksessä.

35. Edellä esitetyn perusteella asetuksen N:o 3677/86 9 artikla on mielestäni pätevä ja yhteensopiva asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdan kanssa, koska kun käytetään tariffiluokittelua koskevaa edellytystä vastaavilla tavaroilla korvaamisen soveltamiseksi sisäisessä jalostusmenettelyssä, täsmennetään ja kehitetään edelleen viimeksi mainitussa säädöksessä asetettuja edellytyksiä.

Toinen kysymys

36. Tällä ennakkoratkaisukysymyksellä kansallinen tuomioistuin haluaa tietää, loukataanko asetuksen N:o 3677/86 9 artiklalla suhteellisuusperiaatetta, koska siinä otetaan

23 — Ulkoisesta jalostusmenettelystä ja vakiovaihtojärjestelmästä 24 päivänä heinäkuuta 1986 annettu neuvoston asetus (EYVL L 212, s. 1).

käyttöön tullitariffiluokittelua koskeva edellytys vastaavilla tavaroilla korvaamisen hyväksymiseksi.

37. Koska olen todennut tämän säännöksen olevan yhteensopiva asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdan säännöksen kanssa, kysymys yhteensopivuudesta suhteellisuusperiaatteen kanssa vaikuttaisi myös perusasetuksen tähän säännökseen, joka on ensiksi mainitun säännöksen perustana, koska tämän perusasetuksen säännöksen perusteella voidaan käyttää tariffiluokittelua vastaavilla tavaroilla korvaamisen hyväksymisen edellytyksenä. Kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisukysymyksen taustalla oleva ongelma koskee sitä, onko tämä edellytys yhteensopiva suhteellisuusperiaatteen kanssa.

38. Eridania katsoo huomautuksissaan, että tavaroiden tariffiluokittelua koskeva edellytys ei ole asianmukainen, jotta saavutettaisiin tavoite estää sisäisen jalostusmenettelyn väärinkäyttö, sillä tällaisella jalostusmenettelyllä pyritään edistämään yhteisössä toimivien yritysten vientiä. Eridanian mukaan tariffiluokittelun tarkoitus on puhtaasti hallinnollinen ja tilastollinen, eikä se ole taloudellinen peruste, ja sen soveltamisesta aiheutui kohtuuttomia menetyksiä yhteisön sokerinjalostusteollisuudelle yhteisössä, mikä vahingoitti tämän teollisuuden kilpailukykyä maailmanmarkkinoilla. Eridania katsoo joka tapauksessa, että suhteellisuusperiaatteen vuoksi tariffiluokittelua koskevaa edellytystä on pidettävä pelkästään ohjeellisena siten, että kyseessä on riittävä muttei välttämätön edellytys vastaavilla tavaroilla korvaamista varten.

39. Ranskan hallitus katsoo myös, ettei tariffiluokittelua koskeva edellytys ole suhteellisuusperiaatteen mukainen, koska sillä ei voida saavuttaa sisäisen jalostusmenettelyn tavoitetta edistää yhteisössä toimivien yritysten vientiä, silloin kun tarvittavat taloudelliset edellytykset täyttyvät, jotta yhteisössä toimivien tuottajien olennaisia etuja ei vahingoiteta. Ranskan hallitus esittää yksityiskohtaisesti ne syyt, joiden perusteella se katsoo tariffiluokittelua koskevan edellytyksen estäneen sisäisen jalostusmenettelyn ruokosokerin ja juurikassokerin välillä, vaikka tähän ei ole olemassa minkäänlaista sellaista taloudellista syytä, joka johtuisi yhteisen maatalouspolitiikan vaatimuksista tai yhteisön kauppapolitiikasta.

40. Mielestäni näitä Eridanian ja Ranskan hallituksen väitteitä ei voida hyväksyä.

41. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan "yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin luettava suhteellisuusperiaate edellyttää, että yhteisön toimielinten säädöksillä, päätöksillä ja muilla toimenpiteillä ei ylitetä niitä rajoja, jotka ovat asianmukaisia ja tarpeellisia kyseisillä säännöksillä lainmukaisesti tavoiteltujen päämäärien toteuttamiseksi niin, että on selvää, että kun on mahdollista valita usean asianmukaisen toimenpiteen välillä, on valittava vähiten pakottava ja että toimenpiteistä aiheutuvat haitat

eivät saa olla kohtuuttomia tavoiteltuihin päämääriin nähden." [24] Kun yhteisön lainsäätäjällä on harkintavaltaa, ainoastaan se, että toimenpide on selvästi soveltumaton yhteisön toimielimen tavoitteleman päämäärän saavuttamiseksi, voi vaikuttaa toimenpiteen lainmukaisuuteen. [25]

42. Asetuksen N:o 3677/86 9 artiklassa säädetyillä edellytyksillä pyritään turvaamaan se, että sellaista poikkeusta sovelletaan suppeasti, jonka perusteella vastaavilla tavaroilla korvaaminen on mahdollista sisäisessä jalostusmenettelyssä. Tämä korvaaminen on mahdollista ainoastaan, jos maahantuodut tavarat ja korvaavina tuotteina vietävät yhteisötavarat ovat hyvin samankaltaisia. Tällä vastaavuusvaatimuksella pyritään sovittamaan yhteen seuraavat kaksi vastakkaista intressiä:

— yhteisössä toimivien viejäyritysten tarve tehdä tuotantomenetelmistään mahdollisimman joustavia siten, ettei edellytetä samanlaisilla tuotteilla korvaamista;

— yhteisössä toimivien tuottajien intressit, joita ei saa kohtuuttomasti loukata maahantuomalla muita kuin yhteisötavaroita sisäisessä jalostusmenettelyssä.

43. Jotta näiden vastakkaisten intressien välillä saavutettaisiin asianmukainen tasapaino, on tarpeen asettaa objektiivisia ja helposti sovellettavia edellytyksiä. Tässä mielessä katson, että tariffiluokittelua koskevalla edellytyksellä voidaan toteuttaa tämä tehtävä ja että se mukautuu sisäisellä jalostusmenettelyllä tavoiteltaviin päämääriin. Ei ole myöskään osoitettu, että olisi olemassa sellaista vaihtoehtoista edellytystä, jolla voidaan saavuttaa yhtä suuri täsmällisyys sovellettaessa vastaavilla tuotteilla korvaamisen järjestelmää. Se, että kyseessä on sama tullitariffin alanimike, on siten vastaavilla tavaroilla korvaamisen välttämätön, mutta ei riittävä edellytys, koska tavaroilla on myös oltava samat tekniset ominaisuudet ja sama kaupallinen laatu.

Missään tapauksessa ei voida katsoa, että tariffiluokittelua koskevalla edellytyksellä ei selvästi voitaisi saavuttaa niitä päämääriä, joita vastaavilla tavaroilla korvaamisella sisäisessä jalostusmenettelyssä tavoitellaan, koska yhteisön lainsäätäjä on voinut poliittisia tehtäviään vastaavan harkintavaltansa rajoissa ja suhteellisuusperiaatetta loukkaamatta ottaa käyttöön tämän edellytyksen.

44. Tätä päätelmää ei heikennä se, kuten komissio on huomautuksissaan korostanut,

24 — Yhdistetyt asiat C-296/93 ja C-307/93, Ranska ja Irlanti v. komissio, tuomio 29.2.1996 (Kok. 1996, s. I-795, 30 kohta) ja yhdistetyt asiat C-133/93, C-300/93 ja C-362/93, Crispoltoni ym., tuomio 5.10.1994 (Kok. 1994, s. I-4863, 41 kohta).

25 — Asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994 (Kok. 1994, s. I-4973, 90 kohta) ja asia C-331/88, Fedesa ym., tuomio 13.11.1990 (Kok. 1990, s. I-4023, 14 kohta).

että tariffiluokittelua koskevan edellytyksen soveltaminen on vaikuttanut tietyn ajan erityisesti tiettyyn taloudellisten toimijoiden ryhmään, tässä tapauksessa yhteisössä toimiviin sokerinviejäyrityksiin. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on oikeuskäytännössään korostanut, [26] yhteisön toimielinten velvollisuutta valvoa, että taloudellisille toimijoille asetetut velvollisuudet eivät ylitä tavoiteltavan päämäärän toteuttamiseksi tarpeellisia rajoja, ei voida arvioida tietyn konkreettisen toimijaryhmän erityistilanteen kannalta. Tariffiluokittelua koskevan edellytyksen soveltamisesta tietyn ajan aiheutuvaa vaikutusta yhteisössä toimivien sokerinviejäyritysten intresseille ei voida myöskään pitää syrjivänä.

45. Tämän vuoksi katson, että asetuksen N:o 3677/86 9 artiklassa käyttöön otettu vastaavilla tavaroilla korvaamiseen liittyvä tariffiluokittelua koskeva edellytys ei ole suhteellisuusperiaatteen vastainen.

Kolmas kysymys

46. Kansallinen tuomioistuin haluaa tietää tällä kolmannella kysymyksellään, loukataanko luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteita, kun asetuksen N:o 3677/86 9 artiklassa asetetaan tariffiluokittelua koskeva edellytys, koska tämän vuoksi oli 1.1.1988—1.1.1992 mahdotonta korvata ruokosokeria ja juurikassokeria toisillaan.

47. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut luottamuksensuojan periaatteesta oikeuskäytännössään, että se kuuluu yhteisön perusperiaatteisiin. Taloudelliset toimijat eivät kuitenkaan voi perustellusti luottaa siihen, että sellainen olemassaoleva tilanne pysytetään voimassa, jota yhteisön toimielimet voivat harkintavaltansa rajoissa muuttaa. [27] Maatalouttta koskevien säädösten osalta yhteisöjen tuomioistuin on usein korostanut, että taloudelliset toimijat eivät voi vaatia, että etu, joka niille on syntynyt yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönotosta ja josta ne tiettynä ajankohtana nauttivat, pysytetään voimassa. [28]

48. Mielestäni se, että asetuksen N:o 3677/86 9 artiklassa asetetun tariffiluokittelua koskevan edellytyksen ja asetuksella N:o 2658/87 toteutetun tullinimikkeistön

26 — Asia 5/73, Balkan, tuomio 24.10.1973 (Kok. 1973, s. 1091, 22 kohta) ja yhdistetyt asiat 154/78, 205/78, 206/78, 226/78— 228/78, 263/78 ja 264/78 sekä 31/79, 39/79, 83/79 ja 85/79, Valsabbia ym. v. komissio, tuomio 18.3.1980 (Kok. 1980, s. 907, 118 kohta)

27 — Ks. mm. asia C-353/92, Kreikka v. neuvosto, tuomio 14.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3411) ja asia C-350/88, Delacre ym. v. komissio, tuomio 14.2.1990 (Kok. 1990, s. I-395).

28 — Em. asia Crispoltoni ym., tuomion 58 kohta ja em. asia Delacre ym. v. komissio, tuomion 34 kohta.

muutoksen vuoksi on mahdotonta korvata ruokosokeria ja juurikassokeria toisillaan vastaavina tavaroina, ei ole vastoin luottamuksensuojan periaatetta. Taloudellisille toimijoille ei ollut annettu yhteisön säädöksillä eikä yhteisön toimielinten toimilla syytä luottaa perustellusti siihen, että se, että juurikassokeri ja ruokosokeri voitaisiin korvata toisillaan vastaavina tuotteina, pysytettäisiin rajoittamattoman ajan voimassa. Vaikka korvaaminen oli mahdollista 31.12.1987 saakka, niille ei tällä perusteella voinut syntyä luottamusta siihen, että asia olisi jatkossakin näin. Vastaavilla tavaroilla korvaaminen on poikkeus yleisestä samanlaisilla tavaroilla korvaamisen säännöstä sisäisessä jalostusmenettelyssä, ja poikkeuksellisten tilanteiden pysyttämiseen tuskin voi syntyä perusteltua luottamusta.

Perusteltuun luottamukseen ei myöskään voida vedota poikkeuksellisen tilanteen pysyttämiseksi toteamalla, että tämä poikkeuksellinen tilanne on palautettu yhteisön myöhemmällä säädöksellä, kuten esillä olevassa asiassa asetuksella N:o 3709/92, jolla otettiin 1.1.1992 alkaen uudelleen käyttöön ruokosokerin ja juurikassokerin korvaaminen toisillaan vastaavina tavaroina. Taloudelliset toimijat eivät voi tämän seikan perusteella vedota luottamuksensuojan periaatteeseen puolustaakseen saavutettua oikeutta tämän edun pysyvyyteen.

49. Toisaalta tariffiluokittelua koskevaa edellytystä sovellettaessa mikä tahansa varovainen ja huolellinen taloudellinen toimija saattoi ennakoida, että tullitariffin muuttuessa vastaavilla tavaroilla korvaaminen saattaa estyä ruokosokerin ja juurikassokerin välillä, jos tuotteet luokitellaan eri alanimikkeeseen. Tästä syystä taloudelliset toimijat eivät voineet vedota niiden perustellun luottamuksen loukkaamiseen, kun tällainen tilanne toteutui. [29]

50. Yhteisön oikeusjärjestykseen kuuluvan oikeusvarmuuden periaatteen perusteella edellytetään yhteisöjen tuomioistuimen mukaan, että säädökset, joilla verovelvollisille asetetaan rasituksia, ovat selviä ja täsmällisiä, jotta verovelvollinen voi yksiselitteisesti tietää oikeutensa ja velvollisuutensa ja toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet ja jotta tuomioistuimet voivat valvoa niiden noudattamista. [30]

51. Asetuksen N:o 3677/86 9 artikla, jossa asetetaan tariffiluokittelua koskeva edellytys, vastaa mielestäni oikeusvarmuuden periaatteen vaatimuksia, koska sen mukaan taloudelliset toimijat voivat tietää, onko vastaavilla tavaroilla korvaaminen mahdollista kahden tavaran välillä sisäisessä jalostusmenettelyssä. Lopputulos voi vaihtua tariffinimikkeistön muuttumisen vuoksi sovellettaessa tariffiluokittelua koskevaa edellytystä, mutta tämä ei tarkoita, kuten Eridania väittää, että vastaa-

29 — Asia 265/85, Van den Bergh en Jurgens v. komissio, tuomio 11.3.1987 (Kok. 1987, s. 1155, 44 kohta) ja em. asia Delacre ym., tuomion 37 kohta.

30 — Asia 169/80, Gondrand, tuomio 9.7.1981 (Kok. 1981, s. 1931); asia 257/86, komissio v. Italia, tuomio 21.5.1988 (Kok. 1988, s. 3249, 12 kohta) ja yhdistetyt asiat 92/87 ja 93/87, komissio v. Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 22.2.1989 (Kok. 1989, s. 405, 22 kohta).

villa tavaroilla korvaamisen edellytykset muuttuisivat ristiriitaisella ja sekavalla tavalla. Lisäksi taloudelliset toimijat saivat tarpeeksi ajoissa tietää etukäteen sen, että 1.1.1988 aiottiin muuttaa yhteistä tullinimikkeistöä harmonoidusta tavarankuvaus- ja -koodausjärjestelmästä tehdyn 14.6.1983 kansainvälisen yleissopimuksen soveltamiseksi; yhteisö liittyi tähän yleissopimukseen päätöksellä 87/369/ETY.

52. Se, että annettiin asetus N:o 3709/92, jonka mukaan 1.1.1992 alkaen voitiin poikkeuksellisesti korvata ruokosokeri ja juurikassokeri toisillaan vastaavina tavaroina, ei ole myöskään oikeusvarmuuden periaatteen vaatimusten vastainen, koska yhteisön lainsäätäjän ratkaisu ilmaistiin sanamuodoltaan selvästi ja täsmällisesti.

53. Näin ollen asetuksen N:o 3677/86 9 artikla ei ole luottamuksensuojan periaatteen eikä oikeusvarmuuden periaatteen vastainen, kun siinä asetetaan tariffiluokittelu vastaavilla tavaroilla korvaamisen edellytykseksi.

Lopputoteamukset

54. Edellä esitetyissä toteamuksissa korostuu se, ettei esillä olevassa asiassa ole ilmennyt minkäänlaista seikkaa, joka voisi vaikuttaa asetuksen N:o 3677/86 9 artiklan pätevyyteen.

55. Minun on kuitenkin myönnettävä, ettei minusta tunnu kovin johdonmukaiselta se, että mahdollisuus korvata ruokosokeri ja juurikassokeri toisillaan vastaavina tuotteina 1.1.1988—31.12.1992 evättiin, kun se aikaisemmin oli ollut mahdollista samoin kuin kyseisen ajanjakson jälkeenkin. Tämä tilanne johtuu suurelta osalta siitä, että yhteisön lainsäädäntötoiminta ei ollut riittävän tehokasta, koska sisäistä jalostusmenettelyä säätelevän säännöstön tarpeellista muutosta ei toteutettu oikeaan aikaan eli ennen kuin uusi asetuksella N:o 2658/87 käyttöön otettu tullinimikkeistö tuli voimaan.

56. Säännöstöä muutettiin vuonna 1992 asetuksella N:o 3709/92, joka tuli voimaan 1.1.1993, mutta sen säännöksiä, jotka koskivat ruokosokerin ja juurikassokerin korvaamista toisillaan vastaavina tavaroina, sovellettiin taannehtivasti 1.1.1992 alkaen. Huolimatta asetuksen N:o 3709/92 kuudennesta perustelukappaleesta ei vaikuta siltä, kuten Ranskan hallitus on huomauttanut, että uuden raakasokerin hankintajärjestelmän käyttöönotto yhteisön sokerinjalostamoissa oli syynä poikkeukseen, jolla annettiin mahdollisuus korvata ruokosokeri ja juurikassokeri toisillaan vastaavina tavaroina. Katsoisin,

että tämä muutos toteutettiin, kun yhteisön toimielimet saivat tiedon yhteisön sokerialan yrityksille uuden tullinimikkeistön seurauksena aiheutuneesta ongelmasta.

57. Ranskan hallitus esitti suullisissa huomautuksissaan, että niiden sokerialan yritysten tilanne, joihin mahdottomuus korvata ruokosokeri ja juurikassokeri toisillaan vastaavina tavaroina vuosina 1988—1992 vaikutti, voitaisiin ratkaista toteamalla asetus N:o 3709/92 pätemättömäksi, koska siinä vahvistettiin vastaavina tavaroina korvaamisen mahdollisuus taannehtivasti ainoastaan vuodelle 1992, vaikka näin olisi pitänyt tehdä vuodesta 1988 alkaen. Sen lisäksi, että esillä olevassa asiassa kansallinen tuomioistuin ei kyseenalaista tämän asetuksen pätevyyttä, Ranskan hallituksen väite tuntuu täysin perusteettomalta.

58. Ranskan hallitus ja Eridania ovat väittäneet huomautuksissaan, että se, että ruokosokeria ja juurikassokeria ei voitu korvata toisillaan vastaavina tavaroina, oli vastoin perustavanlaatuista ammatinharjoittamisen vapautta, jonka yhteisöjen tuomioistuin on oikeuskäytännössään vahvistanut. [31] Tämä väite tuntuu minusta täysin perusteettomalta, koska mahdottomuus käyttää tietyn ajan hyväksi lainmukaisesti säädettyä poikkeusta — vastaavilla tavaroilla korvaamista — yleisestä samanlaisilla tavaroilla korvaamisen säännöstä, jota sovelletaan sisäisessä jalostusmenettelyssä, ei voi olla sellainen kohtuuton ja sietämätön toimenpide, joka vaikuttaisi sokerialan yritysten ammatinharjoittamisen vapauden olennaiseen sisältöön.

59. Pohjustettuani edellä esitetyllä tavalla ratkaisuehdotustani, jonka aion antaa yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiin vastaamista varten, haluan vielä huomauttaa, että Tribunal d'instance de Lillen aikanaan antaman päätöksen vaikutukset voivat olla vakavia Eridania-yritykselle. Yhteisön oikeusjärjestelmässä yhteisöjen tuomioistuimella ei ole mitään sellaista menetelmää, jolla voitaisiin poistaa sokerialan yritysten yhteisön lainsäädäntötoiminnan myöhästymisestä ja epäasianmukaisuudesta kärsimät seuraukset. Yhteisöjen tuomioistuimen olisi ylitettävä ne rajat, joilla yleensä määritellään sen lainkäyttötehtävien hoitamista ja joilla erityisesti rajoitetaan ennakkoratkaisukysymykseen annettavan vastauksen laajuus kansallisen tuomioistuimen esittämän kysymyksen sanamuodon mukaiseksi, jotta yhteisöjen tuomioistuin voisi muuttaa seurauksia, jotka on tietyssä määrin näytetty toteen ja jotka aiheutuvat lainsäädäntötoimista, jotka yhteisön lainsäätäjä on toteuttanut sille sisäisen jalostusmenettelyn yhteydessä kuuluvan harkintavallan mukaisesti. Oikeusvaltion periaatetta kunnioittavassa yhteisössä on välttämätöntä, että kukin toimielin hoitaa tehtävänsä ja kantaa vastuunsa häiritsemättä toisten toimielinten toimintaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi joka tapauksessa oikeusjärjestykseensä kuuluvien mahdollisuuksien mukaisesti ja noudattaen aina yhteisön oikeuden soveltamisen edellyttämää yhdenmukaisuutta mukauttaa sen yhteisön säädöksen ulottuvuutta, jonka pätevyydestä yhteisöjen tuomioistuin antaa ratkaisunsa, jos se oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvien seikkojen perusteella on mahdollista.

31 — Ks. mm. asia 265/87, Schräder, tuomio 11.7.1989 (Kok. 1989, s. 2237, 15 kohta) ja asia 5/88, Wachauf, tuomio 13.7.1989 (Kok. 1989, s. 2609, 18 kohta).

Ratkaisuehdotus

60. Edellä esitetyn perusteella ehdotan yhteisöjen tuomioistuimelle, että se vastaa Tribunal d'instance de Lillen tässä asiassa esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Tietyistä sisäisestä jalostusmenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 1999/85 soveltamista koskevista säännöksistä 24 päivänä marraskuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3677/86 9 artikla on pätevä ja yhteensopiva asetuksen N:o 1999/85 2 artiklan 2 kohdan kanssa, koska tariffiluokitteluun liittyvällä edellytyksellä, joka koskee vastaavilla tavaroilla korvaamista sisäisessä jalostusmenettelyssä, vain täsmennetään ja kehitetään edelleen viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitettuja edellytyksiä.

2) Asetuksen N:o 3677/86 9 artiklassa tarkoitettu tariffiluokitteluun liittyvä edellytys, joka koskee vastaavilla tavaroilla korvaamista, on yhteensopiva suhteellisuusperiaatteen kanssa, eikä siitä aiheudu kohtuuttomia seurauksia taloudellisille toimijoille.

3) Säädettäessä asetuksen N:o 3677/86 9 artiklassa tariffiluokitteluun liittyvästä edellytyksestä tällä artiklalla ei loukata luottamuksensuojan tai oikeusvarmuuden periaatteita siitä huolimatta, että asetuksella N:o 2658/87 toteutetun tullinimikkeistön muutoksen vuoksi vastaavilla tavaroilla korvaaminen ei 1.1.1988—1.1.1992 ollut mahdollista juurikassokerin ja ruokosokerin välillä.